

§ 211

Dnr KS 2016/000524-2

Remissvar - Nya finansieringsformer för efterbehandling av förorenad mark

Kommunstyrelsens beslut

Strategi- och näringslivsenhetens yttrande samt tekniska kontorets och samhällsbyggnadskontorets yttrande godkänns och översänds, som Oskarshamn kommuns remissvar i ärendet, till Miljö- och energidepartementet.

Ärendet

Bristande finansiering för efterbehandling av förorenad mark innebär att takten i efterbehandlingsarbetet är lägre än vad som är önskvärt om det långsiktiga miljö kvalitetsmålet om giftfri miljö ska kunna uppnås. Mot den bakgrunden gav regeringen i december 2015 Naturvårdsverket i uppdrag att ge förslag på nya finansieringsformer för efterbehandling av förorenade områden i syfte att öka takten i efterbehandlingsarbetet.

Naturvårdsverket har nu utarbetat ett förslag till hur efterbehandling av förorenad mark kan finansieras. Förslaget har skickats på remiss till 88 instanser, bland dem Oskarshamn kommun. Remissen ska besvaras senast den 31 oktober.

Enligt Naturvårdsverket finns det i Sverige idag ett stort antal förorenade områden för vilka det saknas, eller kan komma att saknas, finansiering för efterbehandling. Orsaken kan antingen vara att det saknas en ansvarig eller att den ansvarige saknar betalningsförmåga. I de fall det saknas en ansvarig disponerar Naturvårdsverket ett anslag för efterbehandling av förorenade områden efter prioritering i enlighet med den nationella planen. Efterbehandlingen ska enligt Miljöbalken finansieras av dem som är ansvariga. Men i de fall det finns en ansvarig som saknar betalningsförmåga finns i dagsläget ingen fungerande systemlösning och många verksamhetsutövare saknar medel för att åtgärda föroreningar. Detta innebär, enligt Naturvårdsverket, att principen om att förorenaren betalar i dagsläget har en bristfällig tillämpning. De befärar att problemet dessutom riskerar att bli avsevärt större i framtiden.

I det remitterade materialet redovisar Naturvårdsverket två förslag. Det ena förslaget är att synliggöra miljöskuld i ekonomisk information genom krav på saneringsplaner för samtliga A-, B- och C-verksamheter genom en ändring i egenkontrollförordningen. Det andra förslaget är att upprätta en avgiftsfinansierad statlig fond för att finansiera efterbehandling i de fall där det finns en ansvarig, men som saknar förmåga.

Naturvårdsverket föreslår två olika sätt att öka finansiering för efterbehandling av förorenade områden:

1. Att alla verksamhetsutövare som omfattas av förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll ska upprätta en så kallad saneringsplan med tidsbestämd planering av efterbehandling av konstaterade föroreningar inklusive kostnadsuppskattningar.
2. Att alla anmälnings- och tillståndspliktiga verksamhetsutövare, d v s de som driver A- B- och C-verksamheter, betalar in avgifter till en statligt administrerad fond för bidrag till efterbehandling i de fall det finns en ansvarig men som saknar betalningsförmåga.

§ 211 fortsättning

Kravet att upprätta en saneringsplan syftar till att synliggöra kostnader för sanering, som redan bör vara kända för verksamhetsutövaren, samt att öka verksamhetsutövarens vilja att minimera sådana kostnader.

Inrättandet av en statlig fond för efterbehandling syftar till att införliva kostnaden för framtida efterbehandling i verksamhetsutövarens produktionskostnad. Fonden ska, enligt Naturvårdsverket, ses som en slags försäkring för samhället om verksamhetsutövaren inte kan bära kostnader som de har ett ansvar för.

Skyldighet att betala in till den statliga fonden ska dock inte gälla om företaget kan visa att de har löst frågan om finansiering på frivillig väg.

Båda förslagen ökar kostnaderna för verksamhetsutövaren men de ska vara avdragsgilla vid beskattning.

Förslaget gäller samtliga verksamheter som är tillståndspliktiga eller anmälningspliktiga enligt miljöskyddsförordningen. Det betyder att både privata och offentliga verksamheter berörs. Sveriges kommuner och kommunala bolag som bedriver A- B- och C-verksamhet måste då bära nya kostnader. Även kommunala och regionala tillsynsmyndigheter kommer att påverkas eftersom de måste ta med en uppföljning av efterlevnaden i sitt tillsynsarbete. Förslagställarna har även lagt ansvaret för uppbörden av den nya avgiften. Detta skulle enligt förslaget kunna samordnas med fakturering av årliga tillsynsavgifter.

För länsstyrelser och kommuner innebär fonden för efterbehandling både ökade kostnader för avgiftssystemet och för huvudmannaskap. För huvudmannaskap kommer länsstyrelser och kommuner att kunna kompensera sig genom att söka medel ur fonden.

Yttrande från strategi och näringslivsenheten

I ett tjänsteutlåtande, 2016-10-13, från strategi- och näringslivsenheten framhålls följande:

Förslaget från Naturvårdsverket om kravet på saneringsplan för alla verksamhetsutövare av A-, B- och C-verksamheter kan anses vara klokt och bör kunna leda till att verksamheterna får större kunskap om hur de kan undvika eller minimera framtida efterbehandlingskrav.

När det gäller inrättande av en fond för efterbehandling där alla verksamhetsutövare blir skyldiga att bidra, om de inte kan redovisa att de har löst finansieringsfrågan på frivillig väg, kan riskera att åsidosätta principen att förorenaren betalar. Förslaget kan tolkas så att de som bedriver anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet måste betala in till fonden även om de har vidtagit skyddsåtgärder för att inte påverka sin omgivning negativt och därmed undviker att behöva efterbehandla/sanera.

Förslaget som har lagts gäller såväl privata som offentliga verksamheter. Det bör utredas bättre om inte Sveriges kommuner bör undantas eftersom de ytterst sällan riskerar konkurs och eftersom det kan vara klokare att använda tillgängliga medel för att åtgärda redan identifierade efterbehandlingsåtgärder än att fondera dem för framtida bruk.

Det bör även utredas om det ens är möjligt att använda kommunala skattemedel för åtgärder utanför den egna kommunen.

§ 211 fortsättning

Yttrande från samhällsbyggnadskontoret och tekniska kontoret

I en skrivelse, 2016-10-17, från samhällsbyggnadskontoret och tekniska kontoret farmhålls följande:

Remissen utesluter ansvarsutredningssteget. Ansvarsutredning krävs i första skedet. Generellt har kommunen låg erfarenhet och kompetens på området. Vissa ansvarsutredningar är komplicerade och kräver juridiskt kompetens. Många kommuner har begränsad erfarenhet av huvudmannaskap.

I utredningen blandas begreppen konstaterad förorening och misstänkt förorening, det ger olika förfaringssätt.

Mycket oklart angående den statliga fonden, är det lämpligt att kommunen administrerar avgiften från beslut och till det faktiska indrivandet då det tar tid och kan sammanblandas. Det vill säga företagen har svårt att skilja på den kommunala tillsynsavgiften och fondavgiften då det kommer på samma räkning.

Fondavgiftens storlek kopplas till den kommunala tillsynsavgiften, det medför att samma klassning ger olika fondavgifter beroende på vilken kommun verksamheten bedrivs i.

Syftet med att öka efterbehandlingstakten, stärka att det är förorenaren som ska betala samt synliggörandet i den ekonomiska redovisningen är god. Dock torde en del företag komma att uppleva att de kommer att betala två gånger för sanering, de som kan betala sin sanering utan att komma på obestånd samt betala in avgift till fonden.

Dagens sammanträde

Strategi- och näringslivsenheten föreslår följande beslut:

- Strategi- och näringslivsenhetens yttrande samt tekniska kontorets och samhällsbyggnadskontorets yttrande godkänns och översänds, som Oskarshamns kommuns remissvar i ärendet, till Miljö- och energidepartementet.

Mathias J Karlsson (L) yrkar bifall till strategi- och näringslivsenhetens förslag.

Ordföranden ställer proposition på strategi- och näringslivsenhetens förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar bifalla detta.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, 2016-10-13, strategi- och näringslivsenheten.

Skrivelse, 2016-10-17, samhällsbyggnadskontoret och tekniska kontoret.

Remissmissiv, Miljö- och energidepartementet, 2016-06-15.

Nya finansieringsformer för efterbehandling av förorenad mark, NV-0035-15.

Skickas till

Miljö- och energidepartementet

Samhällsbyggnadskontoret

Tekniska kontoret

Strategi- och näringslivsenheten

